Redactiunea, Administratiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulu Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulu inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care-di

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulu I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 167. Braşovŭ, Sâmbătă, 31 Iulie (12 Augustŭ) 1893.

După Turda, Oradea-mare.

Braşovŭ, 30 Iulie st. v.

Vorbesce numai adevĕrulŭ Kosztenszky Geza, când dice, că adĭ este lăţită în cercurile cele mai estinse ale Maghiarilorŭ idea, că popórele nemaghiare trebue sĕ fiă despoiate de naţionalitatea lorŭ şi că individualitatea lorŭ trebue sĕ fiă nimicită, ca sĕ se pótă crea statulŭ unitarŭ naţionalŭ maghiarŭ!

Evenimentele îi dau dreptate acestui nou apostolŭ alŭ şovinismului. Casurile dela Turda şi dela Oradea-mare dovedescŭ, că din nenorocire aşa este; a pĕtrunsŭ în massele maghiare idea, că naţionalităţile trebue sĕ fiă sdrobite, ca sĕ pótă prospera statulŭ maghiarŭ aşa cum şi-lŭ închipuescŭ aderenţii politicei celui mai mare duşmanŭ alŭ nostru, Coloman Tisza.

La Turda încă mai putea fi vorba de motive curatŭ politice, de ura şi rĕsbunarea în contra acelora, carĭ susţinŭ gravaminele depuse în Memorandulŭ românŭ.

Dér la Oradea-mare?

Ce a condusŭ aicĭ acţiunea rĕsbunătóre a masselorŭ maghiare? Ce le-a împinsŭ sĕ-şĭ ridice braţulŭ sceleratŭ şi s'arunce cu petri asupra locuinţelorŭ căpeteniilorŭ clerului românŭ?

Scie tótă lumea, că nicĭ Episcopulŭ Pavelŭ, nicĭ canonicii lui n'au făcutŭ politică, ei şi-au vĕdutŭ cum au sciutŭ şi au putută de trebile lorŭ bisericescĭ şi scolare, evitândŭ orĭ ce carambolŭ cu politica militantă maghiară.

Scie tótă lumea şi Maghiarii asemenea, că dorinţa de a nu intra în conflictŭ cu cei dela putere, a făcutŭ pe conducĕtorii diecesei oradane gr. cat. sĕ cedeze chiar într'o cestiune fórte importantă şi vitală pentru cultura neamului românescŭ, tolerândŭ în linişte, ca gimnasiulŭ superiorŭ din Beiuşŭ sĕ fiă maghiarisatŭ prin forţă şi violenţă.

Sciu fórte bine adversarii noştri până unde a mersŭ îngăduirea Episcopului Pavelŭ, numai şi numai spre a face posibilŭ de-a trăi şi mai departe în pace cu ei; sciu ei cu deosebire ce rolŭ a jucatŭ canoniculŭ Lauran în afacerea gimnasiului din Beiuşŭ şi cum a căutatŭ sĕ se recomande celorŭ dela putere punêndu-se în oposiţiă cu clerulŭ întregei diecese şi cu naţia română.

Décă dér totuşĭ ei ridică bolovanii în potriva acestorŭ feţe înalte bisericescĭ, care este noima unei asemenĭ purtărĭ?

Nu însémnă acésta nicĭ mai multŭ, nicĭ mai puţinŭ, decâtŭ încercarea de-a traduce în faptă rĕsboiulŭ de esterminare în contra a totŭ ce e românescŭ, rĕsboiu ce este predicatŭ în tóte foile, scrierile şi vorbirile politicilorŭ maghiarĭ de adĭ.

Episcopulŭ Pavelŭ, cu tótă firea sa cea blândă şi pacĭnică, este şi rĕmâne unŭ prelatŭ binevoitorŭ pentru clerulŭ şi poporulŭ sĕu credinciosŭ românŭ, este unŭ generosŭ archipăstorŭ, care se gândesce la viitorulŭ turmei sale, la cultura şi bunăstarea ei, ér sfetnicii sĕi, cu tóte temenelele ce lĕ-au făcutŭ celorŭ dela putere, nu potŭ sĕ nu părtinéscă şi susţină acéstă lucrare pacĭnică, umană şi nobilă a archiereului lorŭ pe tĕrêmulŭ religiosŭ, moralŭ şi culturalŭ.

Nu vorŭ sĕ scie însĕ şoviniştii maghiarĭ de nicĭ unŭ feliu de activitate, care ar aduce folosŭ şi înaintare obştei românescĭ. Aşa i-a învĕţatŭ Tisza Kalman cu ai sĕi, ca sĕ urască totŭ ce e românescŭ şi sĕ privéscă cu duşmană a „statului maghiarŭ“ chiar şi biserica română.

Kosztenszky are dreptate. Veninulŭ săditŭ de apostolii intoleranţei maghiare a prinsŭ rădĕcinĭ şi s'a lăţitŭ asemenea unei epidemii înfricoşate în sînulŭ masselorŭ maghiare. Sĕlbătĕciile şi dobitociile dela Turda şi dela Oradea-mare ne dau o dovadă prea convingĕtóre despre acésta.

Li-a intratŭ în adevĕrŭ în capŭ idea nebună şi scelerată, că totŭ ce e românescŭ în acestŭ statŭ, este spre stricăciunea şi peirea lui.

In faţa acestui nenorocitŭ curentŭ, guvernulŭ ungurescŭ însu-şĭ este adĭ neputinciosŭ, elŭ însu-şĭ este stăpânitŭ şi împinsŭ de cei ce au împlântatŭ în mijloculŭ pacĭnicei poporaţiunĭ a ţĕrii stégulŭ urei şi alŭ rĕsbunării de rassă.

Dile grele şi ameninţătóre stau încă de aicĭ încolo înaintea popórelorŭ acestorŭ ţĕrĭ!

Unde vomŭ ajunge pe acéstă cărare?

Dumnedeu mai scie!

Ceea ce scimŭ însĕ, ceea ce simţimŭ şi la ceea ce stăruimŭ cu voinţa nóstră nestrămutată este, ca ele sĕ ne găséscă pe noi Românii tarĭ, strînsŭ uniţĭ şi firmŭ hotărîţĭ a jertfi totŭ pentru limbă şi naţionalitate.

Acéstă tăriă şi unire a Românilorŭ va fi stânca, de care se vorŭ sfărîma tóte atentatele şovinismului maghiarŭ. Nu vorŭ mai fi bolovanĭ aşa de marĭ, nu va fi armă şi putere luméscă, care sĕ spargă acestŭ lanţŭ, ce légă pe unŭ poporŭ consciu de sine şi de menirea sa în patria sa străvechiă.

Neputinciόse vorŭ rĕmâné tóte încercările forţei brutale, şi asupra intoleranţei şi a urei va triumfa libertatea şi iubirea adevĕrată de patriă!

Sĕlbătĕciile dela Oradea-mare.

Oradea mare, 10 Augustŭ.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans“.)

Stimate d-le Redactorŭ!

Cândŭ a eşitŭ la ivélă, că popa nostru renegatŭ Pituk Béla a publicatŭ o broşură, în care declară pe Episcopulŭ sĕu de trădătorŭ de patriă şi-lŭ acusă, c'ar fi *„valahisatŭ“* o mulţime de sate unguresci, atuncĭ amŭ simţitŭ şi amŭ sciutŭ, cu toţii, că acestŭ atacŭ este pregătitŭ de-o mână lungă. Amŭ simţitŭ şi amŭ sciutŭ că e vorba de unŭ viitorŭ asaltŭ alŭ şovinismului turbatŭ asupra Episcopiei române din Oradea mare, care de multŭ le este patrioţilorŭ jidano-maghiarĭ de aicĭ unŭ ghimpe în ochĭ, mai alesŭ pentru veniturile cele însemnate, de care dispune şi, carĭ spre scandalisarea lorŭ se folosescŭ în mare parte, graţiă municificenţei Episcopului *Pavelu.* pentru scopurĭ şi fundaţiunĭ române confesionale.

Foile maghiare, ca *„Nagyvárad“* de aicĭ, aţîţă de multŭ contra Episcopului şi a instituţiunilorŭ susţinute de dênsulŭ, de când cu afacerea Pituk, însĕ aceste foi au începutŭ se strige cu atâta patimă şi vehemenţă, încâtŭ se prevedea, că se pregătesce unŭ atacŭ ofensivŭ. Nu credeamŭ însĕ, că acesta se va pune aşa curêndŭ în lucrare, dér se vede, că lepra furiei asiatice a ajunsŭ dela Turda curêndŭ şi la Oradea mare, în acestŭ cuibŭ de şoviniştĭ înrĕutăţiţĭ.

Asĕră se lăţise sgomotulŭ în totŭ oraşulŭ, că palatulŭ episcopescŭ are sĕ fiă bombardatŭ cu petri: pentru ca sĕ fiă aţîţată poporaţiunea şi sĕ fiă îndemnată a lua parte la miserabila demonstraţiă, ce sĕ plănuia — se respândise faima, că Episcopulŭ *Pavelŭ* a sositŭ dela *„Stâna de Vale“* în reşedinţa sa dela Oradea-mare. Faima acésta se înţelege, a produsŭ mare iritaţiune în toţĭ aceia, carĭ cetiseră în foile maghiare despre, *„trădarea de patriă“* a Episcopului.

Nimicŭ mai firescŭ, decâtŭ, că la strigătulŭ: „haidemŭ sĕ dămŭ o lecţiă *„mişelului“* şi *„trădătorului de patriă“*, s'au găsitŭ o mulţime de ştrengarĭ de pe uliţe, nu mai puţinŭ ca şi ómenĭ, ce se dicŭ *„inteligenţĭ“*, dér carĭ în realitate, precum au doveditŭ aséră, suntŭ marĭ dobitóce. Şi într'adevĕrŭ, nu vĕ puteţĭ închipui, Domnule Redactorŭ, cu ce iuţélă s'au adunatŭ câteva mii de ómenĭ şi au pornitŭ din tóte părţile la unŭ semnalŭ datŭ spre piaţa mică, unde se află reşedinţa episcopéscă. Aicĭ mai întâiu selbatecele cete de bătăuşĭ jidano-maghiarĭ au trebuitŭ sĕ-'şĭ verse oftulŭ cântândŭ séu mai bine disŭ urlândŭ *„Kossuth Lajos azt*

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Georgina.

— De *Rudyard Kipling.* —

Intre pionirii civilisaţiei din India Britanică trăia unŭ anumitŭ Georgie Porgie. Era funcţionarŭ guvernialŭ. Intr'o di îlŭ transferară în Burma superióră. Porgie călĕtori la loculŭ destinatŭ şi-şĭ isprăvia funcţiile militare şi civile, carĭ reveniau pe vremile acele celorŭ mai mulţĭ funcţionarĭ guvernialĭ.

După câteva lunĭ Georgie Porgie urî singurătatea şi căuta după societate. Pe atuncĭ se obicĭnuia încă, că ómenii albĭ, pentru óre-care sumă, îşĭ puteau lua nevaste dintre ficele indigenilorŭ. Căsĕtoria acésta, deşi nu era ceva obligatorŭ, totuşĭ era destulŭ de plăcută.

Căpitanulŭ oraşului, în apropierea căruia se afla Georgie Porgie, avea o fată frumósă. Şi cândŭ s'a dusŭ vestea, că acelŭ Englesŭ cu braţŭ tare, care locuia intr'o odaiă singuratică, doresce sĕ aibă o gospodină în casă, căpitanulŭ oraşului se duse la Georgie Porgie şi-'ĭ recomandă, că pentru 500 rupia, banĭ gata, îi dă fata. Afacerea s'a încheiatŭ, şi Georgie Porgie n'a avutŭ nicĭ odată motivŭ de-a regreta acestŭ pasŭ.

Indată elŭ află, că în casa lui intră ordinea, curăţenia şi gospodăria, că cheltuelile sale s'au redusŭ la jumĕtate şi că se simţia minunatŭ de bine, cândŭ noua sa acuisiţiă şedea la masă cu elŭ, poruncea servitorilorŭ, cânta şi peste totŭ deveni o nevĕstuţă dulce şi drăgălaşe. Nu este rassă, care arŭ crea femei mai deosebite, decâtŭ cea din Burma. Cândŭ cea dintêiu cétă rĕsboinică se retrase pe dinaintea casei lui George Porgie, se găti o masă ospitală, în verandă, pentru ofiţerulŭ conducĕtoru, care şi mai târdiu se gândia multŭ la prândulŭ pomposŭ şi la o faţă mică frumósă, şi atuncĭ invidia din adênculŭ inimei pe Georgie Porgie.

Nevăstuţa n'avea nume cu accentŭ prea frumosŭ, dér Georgie o numi numai decâtŭ Georgina şi astfelŭ nu era nicĭ o pricină. Georgie Porgie privia satisfăcutŭ mersulŭ lucrurilorŭ şi jura că nicĭ-odată n'a datŭ pentru ceva mai bunŭ 500 de rupia. După o viaţă familiară de trei lunĭ, i veni o ideiă mare. Căsĕtorie, după legile englese, nu putea fi ultimulŭ lucru. Décă în actualele împrejurărĭ se simţia destulŭ de bine şi lângă nevăstuţa, care fuma ţigărĭ Chervot din India orientală, cu câtŭ mai plăcutŭ arŭ fi traiulŭ c'o Englesă, care n'ar fuma ţigărĭ Chervot şi în locŭ de „banjo“ ar cânta la pianŭ? Fără îndoială ar fi bine sĕ se căsĕtoréscă astfelŭ. Séra, în timpŭ ce Georgina cânta şi-i observă, de ce este aşa de tăcută, prin ceea ce dĕu a cam supĕrat'o — elŭ bine scia ce face. Când medita fuma, şi când fuma privia la Georgina şi în închipuirea lui o straforma într'o mică Englesă fermecătóre, cu pĕrŭ creţŭ şi între buzele roşii cu ţigarettă de care fuma Georgina. Elŭ doria o fată, care sĕ aibă doi ochĭ frumoşĭ ca Georgina şi multe însuşirĭ — dér nu tóte ca ale ei. In privinţa acésta arŭ puté fi şi mai bună. Intr'aceea slobodi fumŭ pe nasŭ şi se întinse.

Trei lunĭ mai târdiu, după primirea şi trimiterea a totŭ felulŭ de scrisorĭ mistice, pe care Georgina nu le înţelegea, şi pentru acésta îlŭ uria, Georgie Porgie dise neveste-si, că călĕtoresce, ér ea trebue sĕ se reîntórcă la casa tatălui sĕu. Georgina plânse. Ea ar fi mersŭ până la capĕtulŭ lumei cu bărbatulŭ sĕu, cu Dumnedeulŭ sĕu. De ce l'ar fi lăsatŭ? Ilŭ iubia aşa de multŭ.

— „Nu călĕtorescŭ decâtŭ în Rangoo“, dise Georgie Porgie. „Peste o lună mĕ reîntorcŭ, dér totuşĭ e mai sigurŭ, décă până atuncĭ vei fi la tatălŭ tĕu. Iţĭ lasŭ 200 rupia.“

— „Décă mergĭ numai pe o lună, atuncĭ de ce 200? Şi 50 e mai multŭ decâtŭ destulŭ. O, rĕmâi, séu lasă-mĕ sĕ mergŭ cu tine.“

Georgie Porgie încă nicĭ adĭ nu-şĭ reamintesce cu plăcere acea di. In fine cu preţulŭ de 50 rupia, scăpă de Georgina. Ea n'a voitŭ sĕ priméscă mai multŭ. Apoi pe vaporŭ şi trenŭ călĕtori în Rangoo. Epistolele mistice îi garantau şése lunĭ de libertate. Faptulŭ, că a fugitŭ, şi gândulŭ, că a fostŭ trădătorŭ, îi pricinuiră óre neplăcute; dér îndată ce vaporulŭ despica valurile pe marea deschisă, încetŭ cu încetulŭ chipulŭ Georginei i se întunecă în memoriă. Vaporulŭ era plinŭ de ómenĭ, carĭ întorceau spatele la Burma-superióră, şi carĭ erau aşa de veselĭ, ca băeţii de şcólă. Aceştia au ajutatŭ lui Georgie Porgie sĕ cite.